

הבעיה של "רוס"

הרוס האחד, באֶלוֹס, כמשוער, מכיל את השורש הסינדרני רוֹס-, מצורת הבסיס רוֹס, "קצף, רסס" (שנגרם מן הרוח במעיין, מפל, או גלים נשברים). הרוֹס השני הוא מילת צבע, שמתייחסת לשיערם האדמוני, או החום-אדמוני, של הבכור, השישי, והשביעי בבני פינור (מאיד'רוֹס, אמרוד, ואמראס-המתרגם), שבא להם מסבם מצד אימם, אביה של נרדאנל אשת פינור, שהיה חרש אומן אדיר, מאנשיו של הוּאלָא אוּלָה.

קשה לקבל את שני המרכיבים ההומופוניים (דומים בצליל) האלה, בעלי משמעויות שונות ולא קשורות, כפי ששימשו בסינדרין, או בשמות שהוסבו אליה. לרוע המזל, הרוֹס הראשון מופיע במילה הלטינית ros (טל), וביוונית drosos. ואילו הרוֹס השני מוכר בשפות האירופיות המודרניות כמילה "אדומה": russus בלטינית, rosso באיטלקית, russet, rust באנגלית, וכו'. בכל אופן, השפות הליליות מלאות באיזכורים כאלה, כך שזו בעיה פחותה.

פיתרון מוצע. לקשר את השם אֶלוֹס עם זה של אימו אֶלוֹינג. שניהם מכילים סיומות אשר נותקו במינוח האגדתי. אך במקום לקשר אותם לנְדוֹרין (שפת בני הלילית הירוקים), ניתן לקשר אותם לשונות האנושיות, שפתו של ברן אבי דיור. גם רוֹס* וגם ווינג* יכולים להיות מופרדים מן האלדארין. השפה האדוּנאית הנומנורית התפתחה בעיקר מן שפתו של הבית החזק והרב ביותר במספרו, בית הָדוֹר. זו היתה קרובה לשפת בית בַּיָאור, שנכנסו ראשונים לבלריאנד (מן הסתם כפי שהקוּוניה-נולדורין קרובה לטלרין של ולינור). התקשורת בין שני העמים היתה אפשרית אך לא מושלמת, בעיקר בגלל שינויי הצליל בניב הביאורי. שפתו על עם הָלָת, עד כמה שהיא ידועה לנו, כנראה היתה לא קשורה, וזרה ללשונותיהם של שני העמים האחרים.

בית ביאור הוסיפו לדבר בינם לבין עצמם, ושמרו עליה, למרות שמילות סינדרין רבות השתרבו לתוכה ואומצו על ידיהם. זו היתה שפת האם של בָּרָן, שהיא צאצא ישיר לביאור הזקן. הוא דיבר סינדרין מתוך מנהג (מן הסתם סינדרין צפונית). אך צורת דיבורו צרמה את אזנו של המלך תינגול. נאמר באגדת ברן ולוֹתֵיין שלותיין למדה את שפתו של ברן במהלך מסעותיהם הארוכים יחדיו, ומעתה השתמשה רק בה בדיבור ביניהם. זמן קצר לפני ששבו לגבולות דוריאט, הוא שאל אותה מדוע עשתה כן, מכיוון ששפתה שלה היתה עשירה ויפה יותר. והיא שתקה, ונדמה היה שענייה הביטו הרחק הרחק לפני שענתה: "מדוע? כי עלי לנשוט אותך, או לנטוש את עמי שלי ולהיות אחת מילדי האדם. ומכיוון שלעולם לא אנטוש אותך, עלי ללמוד את לשון עמך, ועמי".

בנס, דיור, נאמר עליו שדיבר בשתי השפות: שפת אביו, ושפת אמו, הסינדרין של דוריאט. שכן, אמר: "ראשון אני לַפְּרָד'יל (בני לילית למחצה), אך גם יורש אני למלך אֶלוֹה, אֶלוֹכִיל.

לבנו הבכור העניק את השם אֶלוֹרֶד, שמתחיל באותו המרכיב, אך מסתיים במילה הביאורית רָדָה- "יורש". לבנו השני נתן את השם אֶלוֹרִין, אך לבתו הוא קרא אֶלוֹינג. כי היא נולדה בליל כוכבים בהיר, שאורם נצץ על הרסס של המפל שהיה ליד ביתם. המילה ווינג היא ביאורית, ופירושה גשם או רסס של מעיינות או מפלים. אך הוא צורף למילה הלילית אֶל-, "כוכב", ולא למילה הביאורית לכוכב (שדמתה כנראה למילה האדוּנאית לכוכב- אַזָאר), כי היא היתה יפה יותר, וגם דמתה לשמות של אחיה. השם אֶלוֹה (אֶלוֹ בסינדרין), מקורו כנראה במילה אֶל- "כוכב".

אלורד ואלורין נטבחו שניהם בידי בני פיאנור, לפני שהגיעו לבגרות. היה זה האחרון והנתעב במעשיהם, שהביאה עליהם הקללה שרבעה עליהם בעקבות שבועתו מחללת הקודש של פיאנור. אך אלווינג ניצלה, וברחה עם הסילמריל אל הנמלים של פליטי האלדאר בשפכי הסיריון. ושם נישאה לאַיֶּרְנְדִיל, וכך היו שתי שושלות בני הלילית למחצה לאחת. לבניה קראה אַלְרוֹס ואַלְרוֹנְד, וכמו עם איחה שלה, שמו של האחד הסתיים במילה ביאורית, ושל השני- בלילית. אַלְרוֹס היה קרוב למשמעות של השם שלה, והכיל את המילה הביאורית ל"קצף", רוֹס. הצורה הקדומה יותר היתה רוֹת. צורה זו שומשה בשירים אדונאיים ואגדות הקשורות בהגעת האטאני לנומנור, בתרגום שמה של ספינת איארנדיל. הם קראו לה רוֹתִינְזִיל. גם בנומנור המלך הראשון נקרא פעמים רבות אַלְרוֹת.

המילה ווינג(ה) לא היתה מוכרת באדונאית. ייתכן שהיתה זו המצאה של העם הפחות, כי בחופיהם התלולים היו מפלים לרוב, בעוד בארצו המיוערת של העם האדיר, שירדה במורדות נעימים, לא היו כאלה כלל.

בדרך זו ניתן להסביר את השם שנתן איארנדיל לספינתו, שאיתה הצליח לחצות את הים הגדול. הוא עצמו קרא לה ווינגאלוֹטָה, שכמו שמותיו שלו, היה בקווינה. שכן, קווינה היתה שפת ילדותו, כי בבית אבי אמו, טורוקאנו (טורגון), מלך גונדולין, הקווינה שימשה כשפת דיבור יומיומית. אך וינגָה היא אינה מילת קווינה. היא קוויניון של המילה הביאורית ווינג, שמופיעה באלווינג. שם הספינה בסינדארין היה גווינגלוֹת, אך נאמר לעיל שבאדונאית הנומנורית שם הספינה היה רוֹתִינְזִיל.

בנמלים שלא נכבשו בתקופה שניצחונו של מורגות כמעט והושלם, נשמעו מספר לשונות. לא רק הסינדארין, שהיתה השפה הראשית, אלא גם הניב הצפוני שלה. ובין האנשים מן האטאני חלקם עדיין השתמשו בשפותיהם האנושיות. ובכל השפות היה לאיארנדיל מעט ידע. נאמר שהוא שטח בפני מנווה את תחינת בני הלילית ובני האדם, ראשית בסינדארין, שכן היא ייצגה את כל אלה שנמלטו מן המלחמה במורגות, אך הוא חזר עליה בקווינה, כי היתה זו שפת הנולדור, שהם לבדם היו תחת חרם הוואלאר, והוסיף תפילה בלשונות האנושיות של ביאור והדור, אומר שהם לא היו תחת החרם, ורק עזרו לאלדאר במלחמתם במורגות, אויב הוואלאר. כי האטאני לא מרדו בוואלאר, והם התכחשו למורגות ויצאו מערבה כדי לחפש את הוואלאר, נציגי האחד. את התחינה הזו קיבל מנווה, וקול אחד בלבד דיבר מעל הספק שהיה בלבבות הוואלאר. מנדוס אמר: "ובכל זאת, הם צאצאים לבני האדם, אשר התכחשו אל האחד בכבודו ובעצמו. זהו זרע של רשע שעלול לצמוח שוב. שכן, למרות שתחת ארו יש לנו את הכוח להדיח את מורגות ממלכות ארדה, לא נוכל להרוס את כל הרשע שצימח, או למצוא את כל משרתיו, אלא אם נהרוס את הממלכה ונשים קץ לכל החיים בה- וזאת לא נעשה."

השמות אַלְרוֹס ואַלְרוֹנְד שאלווינג נתנה לבניה היו נבואיים, כמו שמות אם רבים בקרב האלדאר. שכן, לאחר הקרב האחרון והדחת מורגות, כשהוואלאר נתנו ביד אַלְרוֹס ואַלְרוֹנְד את הבחירה אם להימנות על גזע האלדאר או על גזע האדם, אַלְרוֹס היה זה אשר הפליג מעבר לים אל נומנור בעקבות כוכב איארנדיל, בעוד אַלְרוֹנְד נותר בקרב בני הלילית והמשיך את שושלת המלך אלווה. אַלְרוֹנְד היא מילה שמיימית, כיפת הכוכבים שהיתה כגג מעל ארדה, והוא ניתן בידי אלווינג לזכר האולם הגדול בהיכל אלווה במנגרות, שנקרא מְּנְלְרוֹנְד, שכן בעזרת כישרונה של מליאן הגג המקומר היה מקושט ביהלומים כסופים שסודרו לפי הסדר והצורה בכיפה הגדולה של ואלמאר עיר הוואלאר אשר באמאן, משם באה מליאן.